

транспортної інфраструктури та рівнем економічного розвитку. Ефективні транспортні системи забезпечують економічні та соціальні можливості та переваги, що призводять до позитивних мультиплікативних ефектів, таких як кращий доступ до ринків, зайнятість та додаткові інвестиції.

У зв'язку з цим велике значення має стратегічне управління. Існують багато моделей управління, що стосуються формування стратегії, більшість загальних рамок включає два загальні етапи.

Стратегічний аналіз – це трудомісткий процес, що включає всебічне дослідження ринку зовнішнього та конкурентного середовища, а також великі внутрішні оцінки. Після етапу аналізу організація вибирає загальну стратегію. Етап впровадження починається з наявної стратегії, і бізнес зміцнює свою організаційну структуру та керівництво (вносячи зміни, якщо це необхідно). На заключному етапі реалізації стратегії всі бюджетні показники підлягають оцінці. Слід розрахувати фінансові коефіцієнти, а аналіз результатів діяльності надати відповідному персоналу та відділам. Ця інформація буде використана для перезапуску процесу планування або посилення успіху попередньої стратегії.

Формулювання стратегії часто називають стратегічним плануванням або довгостроковим плануванням. Цей процес включає сканування зовнішніх та внутрішніх факторів навколишнього середовища, аналіз стратегічних факторів та їх генерацію, оцінку та вибір найкращої альтернативної стратегії, відповідної аналізу.

На рівні центрального структурного підрозділу транспортного підприємства з впровадження економічної стратегії в умовах сталого розвитку доцільно виділити такі основні завдання:

- створення організаційних передумов для здійснення економічної підтримки діяльності зі сталого розвитку на підприємстві;
- інтегрована презентація звітної інформації щодо економічної підтримки сталого розвитку та управління ризиками;
- підтримка та координація процесу вибору економічної підтримки цих заходів відповідно до цілей сталого розвитку підприємства та існуючих обмежень.

Рекомендовані підходи до організації процесу стратегічного розвитку підприємств транспорту сприяють виявленню та вибору організаційної форми процесу. Однак остаточне рішення щодо організаційної форми слід приймати лише після порівняння кількісних критеріїв вибору організації.

Література: 1. Барановський О. І. Фінансова безпека: монографія; Ін-т економічного прогнозування. Київ: Фенікс, 1999. 338 с. 2. Жаліло Я. А. Стратегія забезпечення економічної безпеки України. Пріоритети та проблеми імплементації; Стратегія національної безпеки України в контексті досвіду світової спільноти. Київ: Сатсанга, 2001. 224 с.

ДОСЛІДЖЕННЯ СУТНОСТІ СТРАТЕГІЧНОГО АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Канд. екон. наук, доц. Ткачова Н.П.
Д-р екон. наук, проф. Перерва П.Г.
Студентка Целінська А.А.

Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»

Поняття криза в даний час активно використовується і в мікроекономіці стосовно підприємству. Криза підприємства розуміється як переломний момент, поворотна точка у розвитку підприємства. Криза супроводжується браком часу, коштів, інформації і потенційно може привести до банкрутства промислового

підприємства. Основним же питанням в стратегічному антикризовому управлінні залишається питання про можливість підготуватися до наступу кризи, про розпізнаванні його причин і максимально швидкої адаптації до них. У сучасній науці можна виділити чотири підходи, пов'язаних з управлінням кризовими ситуаціями. Це управління в уже має місце кризової ситуації, пов'язане з процедурою банкрутства, реструктуризації, ліквідації підприємства; управління, зосереджене на прогнозуванні та запобіганню або зниженню наслідків кризових ситуацій, або реактивний і превентивний антикризовий менеджмент; створення кризових ситуацій, що сприяють розвитку підприємства (або їх запобіганню, недопущення); і реакція підприємства на фактори маркетингового середовища, що розвивається нелінійно. Пріоритетним напрямком зараз є стратегічне антикризове управління, тобто управління, спрямоване на прогнозування кризових ситуацій на підприємстві, запобіганню або усунення несприятливих для бізнесу явищ за допомогою використання потенціалу всього сучасного менеджменту.

На підставі критичного аналізу наукової літератури [1-15] запропоновано наступне визначення стратегічного антикризового управління: *стратегічне антикризове управління - це система управління підприємством у нестабільному зовнішньому середовищі, яка дозволяє передбачити переломні моменти в процесах, що впливають на попит і потреби, що задовольняються даним підприємством, і запобігати або знижувати їх негативний вплив на діяльність підприємства як соціально-економічної системи в довгостроковій і середньостроковій перспективі.* Традиційно причини кризових ситуацій на підприємствах поділяються на зовнішні і внутрішні. Більшість дослідників вважають, що внутрішні причини підсилюють дію несподіваних і непередбачуваних зовнішніх чинників. За наявними оцінками, банкрутства підприємств в Україні на 2/3 зумовлені зовнішніми факторами (різкі зміни в зовнішньому середовищі), і на 1/3 внутрішніми (помилки в управлінні, незбалансованість зв'язків усередині системи). Склад значущих чинників зовнішнього середовища для українських та зарубіжних підприємств різниться.

На підставі аналізу наукової літератури та статистичних даних, проведеного в дисертації, запропоновано розглядати непередбачені зміни у зовнішньому середовищі, або нестабільність зовнішнього середовища як одну з основних причин криз на підприємствах. Сформовані плани і сформовані принципи роботи підприємства в нових умовах часто виявляються неефективними, і дотримання цих планів викликає кризу, крайньою формою якого є банкрутство. Зміни середовища необхідно враховувати, і велику роль тут відіграє час, за яке керівництво підприємства усвідомлює відбуваються зміни і перебудовується, адаптується до них. Для адекватної реакції на зміни маркетингового середовища необхідно визначити її склад (відповідно до класифікації факторів), основні властивості - невизначеність, мінливість (рухливість), складність, взаємопов'язаність факторів, і рівень нестабільності. Нестабільність - це перш за все філософська категорія, такий стан об'єкта, коли передбачити його подальші рухи неможливо, але можна точно сказати, що становище його не залишиться колишнім, тобто непередбачуваність в поєднанні з нестійкістю. На підставі аналізу філософських і економічних джерел авторами дається наступне визначення: *нестабільність зовнішнього середовища підприємства - це невизначеність середовища всіх видів, що досягла критичної точки, в поєднанні з ненульовий рухливістю середовища.*

Література: 1. ТОВАЖНЯНСКИЙ В.Л., ПЕРЕРВА П.Г., КОБЕЛЕВА Т.А. Антикризисный менеджмент производственно-коммерческой деятельности предприятий машиностроения // Государство и рынок: механизмы и методы

регулювання в умовах подолання кризи: колективна монографія. – СПб.: Астеріон, 2010. – Т.2. – п.6.2. – С. 254-264. 2. Экономика и организация труда / И.Н.Погорелов [и др.]. – Харьков : Фактор, 2007. – 640 с. 3. Перерва П.Г. Оцінка впливу інноваційної, інвестиційної та маркетингової політики підприємства на рівень конкурентоспроможності / П.Г.Перерва, С.Нагі, Т.О.Кобелева // Вісник Національного технічного університету "Харківський політехнічний інститут" (економічні науки) : зб. наук. пр. – Харків : НТУ "ХПІ", 2018. – № 15 (1291). – С. 89-94. 4. Товажнянський В.Л., Перерва П.Г., Кобелева Т.О. Банкрутство, санація та реструктуризація підприємства як економічні категорії антикризового управління. Вісник НТУ «ХПІ». 2015. № 59 (1168). С. 148-152. 5. Kocziszky György, Somosi Veres M., Kobieliava T.O Reputational compliance // Дослідження та оптимізація економічних процесів "Оптимум–2017" : тр. 13-ї Міжнар. наук.-практ. конф., 6-8 грудня 2017 р. Харків, 2017.– С. 140-143. 6. Pererva P.G., Kocziszky György, Szakaly D., Somosi Veres M. Technology transfer. Kharkiv-Miskolc: NTU «KhPI», 2012. 668 p. 7. Перерва П.Г. Трудоустройство без проблем (искусство самомаркетинга). – Харьков : Фактор, 2009. 480 с. 8. Перерва П.Г. Потребность в электротехнических средствах автоматизации. Теория и методы определения. – Харьков: Основа. 1991. 114 с. 9. Товажнянський В.Л., Перерва П.Г. Антикризовий моніторинг фінансово-економічних показників роботи машинобудівного підприємства. Економіка розвитку. Харків : ХНЕУ. 2010. №2 (54). С.46-50. 10. Перерва П.Г. Управління маркетингом на машинобудівному підприємстві. Навч.посібник.- Харків : «Основа», 1993.- 288с. 11. Ткачова Н.П., Перерва П.Г. Розвиток методів аналізу фактичного стану конкурентних переваг підприємства. Економіка розвитку. 2011. № 4 (60). С. 116-120. 12. Перерва П.Г., Гочарова Н.П., Яковлев А.И.Маркетинг инновационного процесса. Учебное пособие - Киев: ВИРА-Р. 1998.- 267с. 13. Перерва П.Г., Коциски Д., Верес Шомоши М., Кобелева Т.А. Комплаенс программа промышленного предприятия.– Харьков-Мишкольц : ООО «Планета-принт», 2019. – 689 с. 14. Старостіна А.О. Маркетинг: теорія, світовий досвід, українська практика: підруч. – К.: Знання, 2009. – 1070 с. 15. Перерва П.Г. Самомаркетинг менеджера и бизнесмена.- Ростов н/Д: Феникс, 2003. - 592 с. 16. Перерва П.Г. Комплаенс-программа промышленного предприятия: сущность и задачи. Вісник нац. техн. ун-ту "ХПІ" : зб. наук. пр. Сер. : Економічні науки. – Харків : НТУ "ХПІ", 2017. – № 24 (1246). – С. 153-158.

ПЕРЕДУМОВИ СТАЛОГО РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМИ

Канд. екон. наук., доц. Тройнікова О.М.

Український державний університет залізничного транспорту

Основними соціально-економічними системами різних ієрархічних рівнів народного господарства є адміністративна територія (область, район, місто), промислове підприємство та національна економіка країни. [1]

Громада є соціально-економічною системою, підприємства які знаходяться територіально в межах громади та вирішують економічні та соціальні питання є також соціально-економічними системами.

У сучасних умовах існуючи соціально-економічні системи розбалансовані завдяки структурним диспропорціям, що виникають через існування протиріч соціальних, екологічних, економічних, наслідком чого є занепад, тобто припинення розвитку.

На думку науковців сталий розвиток розуміється як процес забезпечення функціонування територіальної системи з заданими параметрами в певних умовах протягом необхідного проміжку часу, що веде до гармонізації факторів виробництва та поліпшення якості життя сучасних і наступних поколінь за